

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 8.12.2008
COM(2008) 819 τελικό

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

**Σχέδιο δράσης σχετικά με τη δωρεά και τη μεταμόσχευση οργάνων (2009-2015):
ενισχυμένη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών**

**{COM(2008) 818 τελικό}
{SEC(2008) 2956}
{SEC(2008) 2957}**

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Σχέδιο δράσης σχετικά με τη δωρεά και τη μεταμόσχευση οργάνων (2009-2015): ενισχυμένη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στις 31 Μαΐου 2007 η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση σχετικά με τη δωρεά και τη μεταμόσχευση οργάνων¹. Η εν λόγω ανακοίνωση και η εκτίμηση επιπτώσεων² που τη συνοδεύει περιέχουν σειρά προτάσεων για την ανάληψη δράσης σε επίπεδο Κοινότητας και κρατών μελών με σκοπό την αύξηση του αριθμού δωρητών οργάνων σε όλη την ΕΕ και την εξασφάλιση της ποιότητας και της ασφάλειας των σχετικών διαδικασιών.

Η ανακοίνωση πρότεινε διττό μηχανισμό δράσης: ένα σχέδιο δράσης για την ενίσχυση του ενεργητικού συντονισμού και της συνεργασίας μεταξύ κρατών μελών, σε συνδυασμό με την έκδοση νομικής πράξης η οποία θα περιέχει τις βασικές αρχές ποιότητας και ασφάλειας.

Ύστερα από την έκδοση της πρώτης αυτής ανακοίνωσης, η Επιτροπή ξεκίνησε μια διαδικασία διαβούλευσης με τους εθνικούς εμπειρογνώμονες και τους βασικούς ενδιαφερομένους με κεντρικό θέμα, αφενός, τις απαιτήσεις ποιότητας και ασφάλειας της δωρεάς και της μεταμόσχευσης ανθρώπινων οργάνων και, αφετέρου, τους βασικούς τομείς προτεραιότητας για το προτεινόμενο σχέδιο δράσης. Χάρη σε αυτή τη διαδικασία διαβούλευσης, η Επιτροπή κατέληξε σε 10 ενέργειες προτεραιότητας, οι οποίες ομαδοποιούνται βάσει τριών επιδιώξεων:

- Αύξηση της διαθεσιμότητας οργάνων
- Βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της προσβασιμότητας των συστημάτων μεταμοσχεύσεων
- Βελτίωση της ποιότητας και της ασφάλειας.

2. ΕΝΙΣΧΥΜΕΝΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΩΡΕΑ ΚΑΙ ΤΗ ΜΕΤΑΜΟΣΧΕΥΣΗ ΟΡΓΑΝΩΝ

Το άρθρο 152 παράγραφος 4 στοιχείο α) της Συνθήκης προβλέπει ότι το Συμβούλιο δύναται να θεσπίσει μέτρα εναρμόνισης προκειμένου να κατοχυρώσει την ασφάλεια και την ποιότητα των οργάνων. Το ίδιο άρθρο (152 παράγραφος 2) αναφέρει επίσης ότι η δράση της Κοινότητας θα πρέπει να συμπληρώνει τις εθνικές πολιτικές που αποβλέπουν στη βελτίωση της δημόσιας υγείας. Η Κοινότητα πρέπει να ενθαρρύνει τη συνεργασία μεταξύ κρατών μελών στους τομείς που αναφέρονται στο εν λόγω άρθρο και, εν ανάγκη, να στηρίζει τη δράση τους. Από αυτή την άποψη, τα κράτη μέλη πρέπει να συντονίζουν μεταξύ τους, σε συνδυασμό με την Επιτροπή, τις πολιτικές και τα προγράμματά τους. Η Επιτροπή μπορεί να αναλαμβάνει, σε στενή επαφή με τα κράτη μέλη, κάθε χρήσιμη ή αναγκαία πρωτοβουλία για την προώθηση του συντονισμού αυτού.

Στον τομέα της δωρεάς και της μεταμόσχευσης οργάνων, ειδικότερα, υπάρχουν τεράστιες δυνατότητες ανταλλαγής εμπειριών και εμπειρογνώσιας μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ.

¹ SEC(2007) 704 – SEC(2007) 705.

² Εκτίμηση επιπτώσεων που συνοδεύει της ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο. Δωρεά και μεταμόσχευση οργάνων: ενέργειες πολιτικής σε επίπεδο ΕΕ http://ec.europa.eu/health/ph_threats/human_substance/documents/organs_impact_en.pdf

Το παρόν σχέδιο δράσης αποσκοπεί να ενισχύσει τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών με τον καθορισμό και την ανάπτυξη κοινών στόχων και κατευθυντήριων γραμμών, με την κοινή συμφωνία για τους δείκτες και τα σημεία αναφοράς, επίσης με την τακτική υποβολή εκθέσεων και με τον εντοπισμό και την κοινοχρησία των βέλτιστων πρακτικών.

Οι ενέργειες που αναλαμβάνονται σε κοινοτικό επίπεδο συμπληρώνουν τις προσπάθειες των κρατών μελών για τη βελτίωση της ποιότητας και της ασφάλειας της δωρεάς και της μεταμόσχευσης οργάνων, καταπολεμούν το πρόβλημα της έλλειψης οργάνων και καθιστούν αποτελεσματικότερα τα συστήματα μεταμοσχεύσεων. Η Επιτροπή θα παράσχει συνδρομή στα κράτη μέλη προσφέροντάς τους κοινοτικά εργαλεία, ιδίως το πρόγραμμα για την υγεία 2008-2013.

3. ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΩΡΕΑ ΚΑΙ ΤΗ ΜΕΤΑΜΟΣΧΕΥΣΗ ΟΡΓΑΝΩΝ

Τα τελευταία χρόνια η Επιτροπή κατέβαλε σημαντικές προσπάθειες, στο πλαίσιο διάφορων κοινοτικών προγραμμάτων, για την υποστήριξη πρωτοβουλιών στον τομέα της μεταμόσχευσης οργάνων. Μεγάλος αριθμός σχεδίων συγχρηματοδοτήθηκαν³ και τα αποτελέσματά τους προσέφεραν πολλές πληροφορίες και γνώσεις. Είναι πολύ σημαντικό να συνεχιστεί περαιτέρω το έργο αυτό στο πλαίσιο των υφιστάμενων προγραμμάτων και να επεκταθεί όπου χρειάζεται, με τη συμμετοχή όχι μόνο των κρατών μελών αλλά και άλλων ενδιαφερομένων.

Η Επιτροπή, αφού συγκέντρωσε τις πληροφορίες, τις γνώσεις και την εμπειρογνωσία που έχει παραχθεί στον τομέα της δωρεάς και της μεταμόσχευσης οργάνων, προχώρησε στην κατάρτιση ενός λεπτομερούς καταλόγου ενεργειών προτεραιότητας. Οι στόχοι αυτοί και οι ενέργειες προτεραιότητας ομαδοποιούνται βάσει των προαναφερόμενων τριών επιδιώξεων. Με τη σειρά του, το σχέδιο δράσης χωρίζει την κάθε ενέργεια προτεραιότητας σε περισσότερες επιμέρους ενέργειες που απαριθμούνται στο παράρτημα.

Κάθε κράτος μέλος θα αποφασίσει ποια ενέργεια και ποια μέτρα χρειάζεται να ληφθούν για να επιτευχθούν οι επιθυμητοί στόχοι· όλα αυτά θα περιληφθούν στις εθνικές δέσμες ενεργειών προτεραιότητας που θα πρέπει να χρησιμεύσουν ως βάση για συζήτηση, ανταλλαγή εμπειρογνωσίας και εντοπισμό των βέλτιστων πρακτικών στο πλαίσιο του παρόντος σχεδίου δράσης. Οι εθνικές δέσμες ενεργειών προτεραιότητας θα πρέπει να αφορούν ειδικά την εκάστοτε χώρα και να είναι προσαρμοσμένες στην ιδιαίτερη κατάσταση του κάθε κράτους μέλους.

3.1. Ενέργειες προτεραιότητας για την αύξηση της διαθεσιμότητας οργάνων

Σήμερα, η ζήτηση οργάνων υπερβαίνει τον αριθμό των διαθέσιμων οργάνων σε όλα τα κράτη μέλη· μάλιστα η ζήτηση οργάνων αυξάνεται με ταχύτερο ρυθμό από τη δωρεά οργάνων. Υπάρχουν σήμερα περισσότεροι από 56 000 ασθενείς που περιμένουν τον κατάλληλο δότη οργάνου στην Ευρωπαϊκή Ένωση⁴.

Υπάρχουν μεγάλες διαφορές όσον αφορά τις πρακτικές και τα αποτελέσματα μεταξύ κρατών μελών που ανταλλάσσουν πληροφορίες και, γι' αυτό, οι βέλτιστες πρακτικές θα βοηθήσουν τις χώρες με περιορισμένη διαθεσιμότητα οργάνων να βελτιώσουν τα ποσοστά διαθεσιμότητάς τους. Η εφαρμογή στοιχείων του ισπανικού μοντέλου στην Ιταλία, παραδείγματος χάριν, ήταν πολύ επιτυχής όσον αφορά την αύξηση του ποσοστού δωρεάς

³ Περιγραφή των σχεδίων περιέχει η εκτίμηση επιπτώσεων που συνοδεύει την παρούσα ανακοίνωση.

⁴ Συμβούλιο της Ευρώπης (2007).

οργάνων, γεγονός που κατέδειξε ότι οι αλλαγές στην οργάνωση της δωρεάς και προμήθειας οργάνων μπορεί να αυξήσει σημαντικά και να διατηρήσει τα ποσοστά δωρεάς οργάνων.

3.1.1. Μεγιστοποίηση του ποσοστού δωρεών από νεκρούς δότες

Οι βελτιώσεις που γίνονται στη σύνθετη διαδικασία από την ταυτοποίηση δότη έως τη μεταμόσχευση οργάνου αποδείχτηκε ότι έχουν μεγάλο αντίκτυπο στο ποσοστό δωρεάς οργάνων⁵. Η επιτυχία μερικών κρατών μελών που αύξησαν τη διαθεσιμότητα οργάνων οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην οργάνωση της διαδικασίας, πράγμα που αποδεικνύει ότι ορισμένοι τρόποι οργάνωσης της διαδικασίας δωρεάς οργάνων μπορεί να είναι καταλληλότεροι για την επίτευξη μεγάλης διαθεσιμότητας οργάνων από ό,τι άλλοι⁶. Ο συνδυασμός ενός αποτελεσματικού συστήματος ταυτοποίησης δωρητή οργάνου, εντοπισμού δότη και προμήθειας οργάνου ορίστηκε ως ένας από τους βασικούς παράγοντες αύξησης των δωρεών οργάνων από νεκρούς δότες. Ειδικότερα, η παρουσία ενός βασικού αρμόδιου για τη δωρεά οργάνων προσώπου σε επίπεδο νοσοκομείου (συντονιστής μεταμοσχεύσεων), με κύρια αρμοδιότητα την ανάπτυξη ενός προορατικού προγράμματος εντοπισμού δότη, είναι το σημαντικότερο βήμα προς τη βελτιστοποίηση της δωρεάς οργάνων και την αύξηση των ποσοστών εντοπισμού δότη⁷.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει επομένως να επιδιώξουν να εισαγάγουν στις εθνικές τους δέσμες ενεργειών προτεραιότητας το στόχο του διορισμού, σταδιακά, **συντονιστών μεταμοσχεύσεων (ενέργεια προτεραιότητας 1)** σε όλα τα νοσοκομεία στα οποία υπάρχουν δυνατότητες δωρεάς οργάνων. Η Επιτροπή θα μπορούσε να έχει ένα ρόλο συντονισμού και παρακολούθησης αυτής της διαδικασίας· γ' αυτό το σκοπό, τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενθαρρυνθούν να αναφέρουν στην Επιτροπή τον αριθμό των νοσοκομείων στα οποία έχει διοριστεί συντονιστής μεταμοσχεύσεων. Με βάση αυτόν τον κύριο στόχο, το σχέδιο δράσης πρέπει να συμβάλει στον καθορισμό διεθνώς αποδεκτών προτύπων για τα προγράμματα που αναπτύσσουν οι συντονιστές μεταμοσχεύσεων κατά τα επόμενα χρόνια του σχεδίου δράσης και να προωθήσει την εφαρμογή αποτελεσματικών προγραμμάτων εκπαίδευσης των συντονιστών μεταμοσχεύσεων⁸. Σε μεταγενέστερο στάδιο η Επιτροπή και τα κράτη μέλη θα πρέπει να αποσκοπούν στη θέσπιση ευρωπαϊκών ή διεθνών συστημάτων διαπίστευσης για τους συντονιστές μεταμοσχεύσεων.

Εξίσου σημαντική είναι η προώθηση **προγραμμάτων για τη βελτίωση της ποιότητας της δωρεάς οργάνων (ενέργεια προτεραιότητας 2)** σε κάθε νοσοκομείο στο οποίο υπάρχουν δυνατότητες δωρεάς οργάνων. Τα προγράμματα αυτά αποτελούν κυρίως μια αυτοαξιολόγηση της όλης διαδικασίας της δωρεάς οργάνων⁹ βάσει των χαρακτηριστικών του εκάστοτε νοσοκομείου και συστήματος υγείας. Έτσι θα καταστεί δυνατή η σύγκριση των αποτελεσμάτων και θα εντοπιστούν τα σημεία που επιδέχονται βελτιώσεις. Συνεπώς, θα είναι επίσης χρήσιμη η προώθηση της προσβασιμότητας και της εκπαίδευσης σε μια ειδική μεθοδολογία για τα εν λόγω προγράμματα βελτίωσης της ποιότητας.

⁵ Βλέπε, για παράδειγμα, Roels et al. (2002) και Simini (2000).

⁶ ALLIANCE-O (2007b).

⁷ Σύσταση του Συμβουλίου της Ευρώπης [Rec (2005)11] για το ρόλο και την εκπαίδευση των αρμόδιων για θέματα δωρεάς οργάνων επαγγελματιών.

⁸ ETPOD.

⁹ Σύσταση του Συμβουλίου της Ευρώπης [Rec (2006)16] για τα προγράμματα βελτίωσης της ποιότητας της δωρεάς οργάνων.

3.1.2. Οι δωρεές από ζώντες δότες λειτουργούν συμπληρωματικά προς τις δωρεές από νεκρούς δότες

Η δωρεά από ζώντα δότη, η οποία λειτουργεί συμπληρωματικά προς τη δωρεά από νεκρό δότη, αποτελεί πραγματική εναλλακτική λύση για τη βελτίωση της διαθεσιμότητας οργάνων για μεταμόσχευση. Τα κράτη μέλη θα πρέπει, επομένως, να αναπτύξουν το σχέδιο δράσης, με σκοπό να **προωθήσουν την ανταλλαγή των βέλτιστων πρακτικών σχετικά με τα προγράμματα δωρεών από ζώντες δότες (ενέργεια προτεραιότητας 3)**.

Συνεπώς, το σχέδιο δράσης αποσκοπεί στην προώθηση προγραμμάτων αλτρουιστικής δωρεάς και στην ανάπτυξη πρακτικών εγγραφής ζώντων δοτών, ώστε να αξιολογείται και να περιβάλλεται με εγγυήσεις η ασφάλειά τους.

Η Επιτροπή θα βοηθήσει στην ανάπτυξη κατάλληλων εργαλείων για τη διευκόλυνση της ορθής συλλογής πληροφοριών σχετικά με τις ιατρικές, ψυχολογικές, οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες της δωρεάς από ζώντα δότη, τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα. Οι πληροφορίες αυτές, σε συνδυασμό με την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά τα προγράμματα δωρεών από ζώντες δότες, αναμένεται να χρησιμεύσουν στην κατάρτιση κατευθυντήριων γραμμών και εγγράφων συνεννόησης βάσει συγκεκριμένων στοιχείων και στην αντιμετώπιση των θεμάτων της επιλογής, αξιολόγησης και παρακολούθησης του ζώντος δότη. Θα πρέπει να δημιουργηθούν μητρώα ζώντων δοτών, ώστε να διευκολύνεται ο έλεγχος και η μετέπειτα παρακολούθηση του δότη. Όλα αυτά τα μέτρα πρέπει να συμβιβάζονται με το ισχύον ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και ειδικότερα με τις διατάξεις της οδηγίας 95/46/EK σχετικά με την προστασία των δεδομένων.

3.1.3. Αύξηση της ευαισθητοποίησης του κοινού

Η επιτυχία του ισπανικού μοντέλου κατέδειξε ότι η σημαντική επένδυση σε εκστρατείες ενημέρωσης του κοινού δεν αποφέρει πάντοτε τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Θα πρέπει να δοθεί μεγάλη προσοχή στις ειδικές πληροφορίες που δίνονται στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, τα οποία θα πρέπει να παρέχουν συστηματική και διεξοδική ενημέρωση σχετικά με τη δωρεά και τη μεταμόσχευση οργάνων. Οι ερευνητές υποστήριξαν ότι η χρήση των μέσων μαζικής ενημέρωσης στην Ισπανία για το θέμα της δωρεάς οργάνων καθόρισε σε μεγάλο βαθμό τη δημιουργία θετικής ατμόσφαιρας στην κοινωνία για τη δωρεά και τη μεταμόσχευση οργάνων¹⁰.

Έχει αποδειχτεί ότι υπάρχει θετική σχέση, σε μεγάλο βαθμό, μεταξύ της συζήτησης του θέματος της δωρεάς οργάνων στο οικογενειακό πλαίσιο και της προθυμίας ενός ατόμου να προβεί στην πράξη της δωρεάς οργάνων. Αφού η ενημέρωση του κοινού και η ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης παίζουν καθοριστικό ρόλο στην αύξηση του ποσοστού δωρεάς οργάνων, η συνεχής εκπαίδευση θα πρέπει να αποτελεί βασικό μέρος κάθε επικοινωνιακής στρατηγικής των κρατών μελών για το θέμα αυτό. Οι άνθρωποι θα πρέπει να ενθαρρυνθούν να συζητούν για τη δωρεά οργάνων και να διατυπώνουν τις επιθυμίες τους στους συγγενείς τους. Μόλις το 41% των ευρωπαίων πολιτών φαίνεται να έχουν συζητήσει το θέμα της δωρεάς οργάνων με την οικογένειά τους¹¹.

Υπάρχει ανάγκη, επομένως, να βελτιωθούν οι επικοινωνιακές γνώσεις και δεξιότητες των επαγγελματιών υγείας και των ομάδων στήριξης των ασθενών σχετικά με τη μεταμόσχευση οργάνων (ενέργεια προτεραιότητας 4). Οι εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης θα πρέπει να περιλαμβάνουν πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματα που

¹⁰ Matesanz και Miranda (2002). Επίσης Matesanz και Miranda (1996).

¹¹ Έρευνα ευρωβαρομέτρου 2006.

έχουν οι πολίτες και οι ασθενείς όσον αφορά τη δωρεά και τη μεταμόσχευση οργάνων σε διάφορα κράτη μέλη. Η Επιτροπή μπορεί να συμβάλει ενεργά, βοηθώντας τα κράτη μέλη να συλλέξουν τέτοιου είδους πληροφορίες.

Η κινητικότητα των ανθρώπων τονίζει επίσης την ανάγκη **διευκόλυνσης της ταυτοποίησης δωρητών οργάνων σε όλη την Ευρώπη και της διασυνοριακής δωρεάς οργάνων στην Ευρώπη (ενέργεια προτεραιότητας 5)**. Η Επιτροπή θα βοηθήσει τα κράτη μέλη να αναπτύξουν μηχανισμούς ταυτοποίησης.

3.2. Ενέργειες προτεραιότητας για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και προσβασιμότητας των συστημάτων μεταμοσχεύσεων

Ακόμη και μεταξύ των χωρών της ΕΕ με καλά οργανωμένες υπηρεσίες υγείας και μεταμόσχευσης οργάνων, υπάρχουν σημαντικές διαφορές όσον αφορά τη δραστηριότητα δωρεάς και μεταμόσχευσης οργάνων. Είναι σαφές ότι ορισμένα συστήματα οργάνωσης λειτουργούν καλύτερα από άλλα. Συνεπώς, το σχέδιο δράσης προωθεί πρωτοβουλίες που εστιάζονται στον εντοπισμό των αποτελεσματικότερων συστημάτων, στην ανταλλαγή εμπειριών και στην προαγωγή των βέλτιστων πρακτικών σύμφωνα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κάθε τόπου.

3.2.1. Υποστήριξη και καθοδήγηση για τα συστήματα μεταμοσχεύσεων

Το σχέδιο δράσης καλεί τα κράτη μέλη να βελτιώσουν την αποτελεσματικότητα των συστημάτων μεταμοσχεύσεων (**ενέργεια προτεραιότητας 6**). Γι' αυτό το σκοπό, τα κράτη μέλη θα αναπτύξουν το καθένα τη δική του εθνική δέσμη ενεργειών προτεραιότητας το 2009. Τα σύνολα αυτά θα αποτελέσουν τη βάση για μια συνολική αξιολόγηση του βαθμού στον οποίο τα κράτη μέλη πέτυχαν τους προαναφερόμενους κοινούς στόχους.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει στη συνέχεια να επιδιώξουν να καθορίσουν, σε στενή συνεργασία με την Επιτροπή, ένα κοινό σύνολο δεικτών για την παρακολούθηση της πολιτικής που εφαρμόζεται στη δωρεά και τη μεταμόσχευση οργάνων και μια μεθοδολογία για την αξιολόγηση των δυνατοτήτων που υπάρχουν σε κάθε κράτος μέλος. Χρειάζεται να διατυπωθούν κοινοί ορισμοί τόσο για τη χρησιμοποιούμενη ορολογία όσο και για τη μεθοδολογία, ώστε να αξιολογηθούν τα αποτελέσματα των συστημάτων μεταμοσχεύσεων. Η Επιτροπή θα βοηθήσει τα κράτη μέλη να επιτύχουν αυτό το στόχο, ειδικότερα, εκδίδοντας ad hoc συστάσεις με βάση τις τακτικές εκθέσεις που υποβάλλονται. Το σχέδιο δράσης ενθαρρύνει ακόμη τα κράτη μέλη να προωθήσουν την αδελφοποίηση σχεδίων και προγραμμάτων αξιολόγησης από ομοτίμους, που θα πρέπει να εντάσσονται σε μια εθελοντική διαδικασία αμοιβαίας μάθησης. Οι αξιολογήσεις από ομοτίμους θα πρέπει να περιλαμβάνουν την εξέταση των υφιστάμενων πολιτικών, προγραμμάτων ή θεσμικών ρυθμίσεων που αναγνωρίστηκαν ως καλές πρακτικές στις διάφορες εθνικές δέσμες ενεργειών προτεραιότητας. Αυτό μπορεί να αποδειχθεί χρήσιμο εργαλείο για τα κράτη μέλη κατά το σχεδιασμό και την εφαρμογή αποτελεσματικότερων και ουσιαστικότερων πολιτικών.

3.2.2. Ανταλλαγή οργάνων μεταξύ κρατών μελών

Η ανταλλαγή οργάνων αποτελεί ήδη κοινή πρακτική μεταξύ των κρατών μελών. Ωστόσο, υπάρχουν σημαντικές διαφορές ως προς τον αριθμό των οργάνων που ανταλλάσσονται διασυνοριακά μεταξύ, αφενός, των κρατών μελών που έχουν δημιουργήσει φορείς και έχουν θεσπίσει κανόνες για τη διεθνή ανταλλαγή οργάνων, όπως το Eurotransplant και το Scandiatransplant, και, αφετέρου, των άλλων κρατών μελών. Οι συμμετέχοντες στο χώρο Eurotransplant ανταλλάσσουν μεταξύ τους περίπου το 20% του συνόλου των οργάνων που μεταμοσχεύονται κάθε χρόνο (περίπου 3 300 όργανα), ενώ μόλις το 2% των οργάνων εξέρχονται από το χώρο ή εισέρχονται στο χώρο Eurotransplant. Χωρίς τέτοιου είδους

συνολικές συμφωνίες για ανταλλαγές, τα κράτη μέλη ανταλλάσσουν πολύ λιγότερα όργανα· ωστόσο το ποσοστό μπορεί πιθανώς να αυξηθεί εάν υπάρχουν διμερείς συμφωνίες¹².

Οι διαφορές αυτές στο ποσοστό ανταλλαγών δηλώνουν ότι δεν έχουν αξιοποιηθεί ακόμη πλήρως όλες οι δυνατότητες ανταλλαγής οργάνων. Αν δεν προβλέπεται ανταλλαγή οργάνων μεταξύ των κρατών μελών, οι λήπτες που έχουν ανάγκη σπάνιας συμβατότητας έχουν πολύ περιορισμένες προοπτικές να βρουν όργανο, ενώ, ταυτόχρονα, υπάρχουν δότες που δεν λαμβάνονται υπόψη επειδή δεν υπάρχει συμβατός λήπτης στις λίστες αναμονής. Αυτό αληθεύει ιδίως για τους ασθενείς που δύσκολα θεραπεύονται (παιδιατρικοί ασθενείς, επείγοντα περιστατικά ή υπερευαίσθητοι ασθενείς που απαιτούν πολύ ιδιαίτερη συμβατότητα) και για τα μικρά κράτη μέλη. Το σχέδιο δράσης αποσκοπεί έτσι να δημιουργήσει ένα σύστημα ή μια δομή για την **ανταλλαγή οργάνων για επείγοντα περιστατικά και ασθενείς που δύσκολα θεραπεύονται (ενέργεια προτεραιότητας 8)**. Θα μπορούσε να σχεδιαστεί ένα εργαλείο πληροφορικής για την υποστήριξη αυτής της ενέργειας με την καθοδήγηση της Επιτροπής και με κοινοτική χρηματοδότηση. Επιπλέον, η Επιτροπή θα υποστηρίζει τα κράτη μέλη για την ανάπτυξη ενός συγκροτημένου συστήματος ανταλλαγών του πλεονάσματος οργάνων μεταξύ τους.

3.2.3. Συμφωνίες σε επίπεδο ΕΕ για πτυχές της μεταμοσχευτικής ιατρικής

Το σχέδιο δράσης υποστηρίζει θερμά τη σύναψη **συμφωνιών σε επίπεδο ΕΕ για διάφορες πτυχές της μεταμοσχευτικής ιατρικής (ενέργεια προτεραιότητας 7)**. Η μέθοδος συνεργασίας αποτελεί το ιδανικό πλαίσιο για τη συζήτηση θεμάτων αμοιβαίου ενδιαφέροντος και την εξεύρεση κοινών λύσεων και μηχανισμών παρακολούθησης. Για παράδειγμα, συνιστάται στα κράτη μέλη να συνάπτουν τέτοιες συμφωνίες σε επίπεδο Ένωσης για όλα τα θέματα που άπτονται της μεταμοσχευτικής ιατρικής για τους εξωκοινοτικούς ασθενείς.

Αυτή η μέθοδος συνεργασίας φαίνεται ιδιαίτερα ενδεδειγμένη για τον εντοπισμό των κυριότερων προβλημάτων που προκαλεί η αυξανόμενη κινητικότητα των ασθενών, ιδίως σε μεθοριακές περιοχές και σε μικρά κράτη μέλη. Το σχέδιο δράσης συνιστά να τεθούν σε εφαρμογή συμφωνίες σε επίπεδο Ένωσης με σκοπό να καθοριστούν οι βασικοί κανόνες κινητικότητας των ασθενών μέσα στην ΕΕ για λόγους μεταμόσχευσης, σύμφωνα με την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας του αποδέκτη υπηρεσιών, όπως προβλέπεται από τη συνθήκη ΕΚ και την κοινοτική νομοθεσία. Οι συμφωνίες αυτές θα διευκολύνουν τις σχετικές διαδικασίες στην πράξη και θα λύσουν τυχόν προβλήματα σχετικά με τη δίκαιη αντιμετώπιση των ασθενών από τα συστήματα μεταμοσχεύσεων.

Χρειάζεται επίσης να προαχθεί μια κοινή αντίληψη για τις προτεραιότητες και τις στρατηγικές των μελλοντικών ερευνητικών προγραμμάτων σχετικά με τη δωρεά και τη μεταμόσχευση οργάνων. Μπορεί να εξεταστεί το ενδεχόμενο της δημιουργίας ενός ευρωπαϊκού δικτύου ερευνών στον τομέα των μεταμοσχεύσεων στο πλαίσιο μιας κοινοτικής συμφωνίας για τον καθορισμό κοινών προτεραιοτήτων και στόχων.

3.2.4. Εμπόριο οργάνων

Μια από τις πιθανές συνέπειες της έλλειψης οργάνων είναι το εμπόριο ανθρώπινων οργάνων. Το εμπόριο οργάνων μπορεί να διασυνδέεται με τη σωματεμπορία με σκοπό την αφαίρεση οργάνων, η οποία αποτελεί σοβαρή παραβίαση θεμελιωδών δικαιωμάτων και, ιδίως, προσβολή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και της σωματικής ακεραιότητας. Η πρακτική αυτή εφαρμόζεται από κυκλώματα οργανωμένου εγκλήματος, που εντοπίζουν δότες σε

¹² Για παράδειγμα, η Ιταλία ανταλλάσσει τώρα περισσότερα όργανα με την Ελλάδα και τη Σλοβακία, με τις οποίες υπέγραψε πρόσφατα διμερείς συμφωνίες [βλέπε IGE (2007)].

αναπτυσσόμενες χώρες και τους αφαιρούν όργανα τα οποία προμηθεύουν σε λήπτες εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Μολονότι αναγνωρίζεται ότι, ιδανικά, ο καλύτερος τρόπος καταπολέμησης του εμπορίου οργάνων είναι η αύξηση του αριθμού των διαθέσιμων οργάνων, το σχέδιο δράσης ενθαρρύνει, εντωμεταξύ, τα κράτη μέλη να συνάψουν συμφωνίες σε επίπεδο ΕΕ για την παρακολούθηση της έκτασης του φαινομένου του εμπορίου οργάνων στην Ευρώπη. Δεδομένης της έλλειψης πληροφοριών σχετικά με τις έρευνες στο θέμα αυτό, τέτοιες συμφωνίες θα βοηθήσουν τα κράτη μέλη – μέσω της ενεργητικής συνεργασίας και της ανταλλαγής πληροφοριών – να εξετάσουν και, σε μεταγενέστερο στάδιο, να βρουν τους καλύτερους τρόπους παρακολούθησης του εμπορίου οργάνων.

Ταυτόχρονα, η Επιτροπή θα εξακολουθήσει, από την πλευρά της, να συνεργάζεται με άλλους διεθνείς οργανισμούς, όπως είναι το Συμβούλιο της Ευρώπης και η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας, στην προσπάθειά της να καταπολεμήσει το εμπόριο οργάνων.

3.3. Ενέργειες προτεραιότητας για τη βελτίωση της ποιότητας και της ασφάλειας

Οι ενέργειες αυτές θα πρέπει να συμπληρώνουν το ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο που αναφέρεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής για τη δωρεά και τη μεταμόσχευση οργάνων¹³. Η μελλοντική νομική πράξη θα περιέχει τις αρχές που είναι απαραίτητες για να θεσπιστεί ένα βασικό πλαίσιο ποιότητας και ασφάλειας σε όλη την ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης, για παράδειγμα, της σύστασης εθνικών αρμόδιων αρχών και άλλων σχετικών δομών.

3.3.1. Βελτίωση των διαδικασιών παρακολούθησης και της δημιουργίας μητρώων

Το σχέδιο δράσης επιχειρεί να συμπληρώσει αυτό το νομικό πλαίσιο με τη συλλογή πληροφοριών και την κατάρτιση **μητρώων που διευκολύνουν την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων μετά τη μεταμόσχευση (ενέργεια προτεραιότητας 9)**, γεγονός που θα βοηθήσει με τη σειρά του να αναπτυχθούν καλές ιατρικές πρακτικές στη δωρεά και τη μεταμόσχευση οργάνων. Η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων μετά τη μεταμόσχευση βάσει κοινών ορισμών και κοινής μεθοδολογίας, όπως προτείνεται στο σχέδιο δράσης, θα μπορούσε να συμβάλει στην προώθηση της κατάρτισης μητρώων σε επίπεδο ΕΕ, όπου χρειάζεται, και στη συμμόρφωση με το ισχύον ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, το οποίο είναι ειδικότερα η οδηγία 95/46/ΕΚ σχετικά με την προστασία των δεδομένων, ή στη δημιουργία μιας μεθοδολογίας για τη σύγκριση των αποτελεσμάτων που περιέχονται σε υπάρχοντα μητρώα για την παρακολούθηση των ληπτών οργάνων μετά τη μεταμόσχευση.

Σε μια προσπάθεια αύξησης του αριθμού των οργάνων που προσφέρονται για μεταμόσχευση, θα πρέπει να εξεταστεί επίσης η χρήση οριακών δωρητών (πρόκειται για δωρητές με διευρυμένα κριτήρια καταλληλότητας που, από ιατρική άποψη, μπορούν να ληφθούν υπόψη μόνο για ειδικούς λήπτες και σε ειδικές περιστάσεις). Επειδή, στην πράξη, δεν αρκούν τα δημοσιοποιημένα αποτελέσματα για να καθοριστούν τα όρια ασφαλείας, το σχέδιο δράσης συνιστά κοινούς ορισμούς και μεθοδολογία, ώστε να καθοριστούν τα αποδεκτά επίπεδα κινδύνου στη χρήση οριακών δωρητών. Αυτή η συλλογή πληροφοριών θα βοηθήσει, συνεπώς, να καθοριστούν τα αποδεκτά επίπεδα κινδύνου στη χρήση οριακών δωρητών.

Αυτές οι ενέργειες θα βοηθήσουν, τελικά, τα κράτη μέλη να αναπτύξουν και να προαγάγουν καλές ιατρικές πρακτικές δωρεάς και μεταμόσχευσης οργάνων με βάση τα αποτελέσματα.

13

3.3.2. Κοινό σύστημα διαπίστευσης

Το σχέδιο δράσης επιδιώκει επίσης να αναπτύξει μια μεθοδολογία που θα μπορούσε να υποστηρίξει το νομικό πλαίσιο της ΕΕ, ώστε τα κράτη μέλη να διαπιστεύουν προγράμματα σχετικά με τη δωρεά, την προμήθεια και τη μεταμόσχευση οργάνων. Μακροπρόθεσμα, αυτό θα μπορούσε να βοηθήσει στη δημιουργία ενός **κοινού συστήματος διαπίστευσης για τα προγράμματα δωρεάς/προμήθειας και μεταμόσχευσης οργάνων (ενέργεια προτεραιότητας 10)** σε επίπεδο ΕΕ και στην παροχή υποστήριξης για κέντρα αριστείας.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ

Το παρόν σχέδιο δράσης εντόπισε 10 ενέργειες προτεραιότητας για να βοηθήσει τα κράτη μέλη να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις στον τομέα της δωρεάς και της μεταμόσχευσης οργάνων. Θα προωθήσει την ενισχυμένη συνεργασία μεταξύ κρατών μελών και την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών ως βασικά στοιχεία στρατηγικής.

Αυτή η διαδικασία συνεργασίας θα βασιστεί στον εντοπισμό και στην ανάπτυξη κοινών στόχων και κατευθυντήριων γραμμών, στην από κοινού συμφωνία ποσοτικών και ποιοτικών δεικτών και σημείων αναφοράς και στον εντοπισμό και κοινοχρησία καλών πρακτικών.

Με βάση τις ενέργειες αυτές, τα κράτη μέλη θα πρέπει να αναπτύξουν τις δικές τους εθνικές δέσμες ενεργειών προτεραιότητας. Το σχέδιο δράσης θα παράσχει τη βάση για μια συνολική αξιολόγηση του βαθμού στον οποίο τα κράτη μέλη πέτυχαν τους προαναφερόμενους κοινούς στόχους. Θα διεξαχθεί ενδιάμεση ανασκόπηση των ενεργειών (ενδιάμεση ανασκόπηση 2012), ώστε να αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα του παρόντος σχεδίου δράσης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

ΕΠΙΔΙΩΞΗ 1: ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΘΕΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΟΡΓΑΝΩΝ	
ΣΤΟΧΟΣ 1	
ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΟΥΝ ΠΛΗΡΩΣ ΤΙΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΔΩΡΕΑΣ ΑΠΟ ΝΕΚΡΟ ΔΟΤΗ	
Ενέργεια προτεραιότητας 1: Προώθηση του ρόλου των συντονιστών μεταμοσχεύσεων σε κάθε νοσοκομείο στο οποίο υπάρχουν δυνατότητες δωρεάς οργάνων.	
Ενέργεια 1.1 Ενσωμάτωση, στην εθνική δέσμη ενεργειών προτεραιότητας, του στόχου του διορισμού, σταδιακά, συντονιστών μεταμοσχεύσεων στα νοσοκομεία. Εκπόνηση δεικτών για την παρακολούθηση αυτής της ενέργειας	Ενέργεια των κρατών μελών Συντονισμός και παρακολούθηση από την Επιτροπή
Ενέργεια 1.2 Προώθηση της καθιέρωσης διεθνώς αναγνωρισμένων προτύπων για τα προγράμματα των συντονιστών μεταμοσχεύσεων	Ενέργεια της Επιτροπής
Ενέργεια 1.3 Προώθηση της εφαρμογής αποτελεσματικών προγραμμάτων εκπαίδευσης των συντονιστών μεταμοσχεύσεων	Ενέργεια των κρατών μελών και της Επιτροπής
Ενέργεια 1.4 Προώθηση της θέσπισης εθνικών ή διεθνών συστημάτων διαπίστευσης για τους συντονιστές μεταμοσχεύσεων	Ενέργεια των κρατών μελών και της Επιτροπής
Ενέργεια προτεραιότητας 2: Προώθηση προγραμμάτων για τη βελτίωση της ποιότητας σε κάθε νοσοκομείο στο οποίο υπάρχουν δυνατότητες δωρεάς οργάνων	
Ενέργεια 2.1 Ενσωμάτωση, στην εθνική δέσμη ενεργειών προτεραιότητας, του στόχου της εφαρμογής, σταδιακά, προγραμμάτων για τη βελτίωση της ποιότητας στα νοσοκομεία. Εκπόνηση δεικτών για την παρακολούθηση αυτής της ενέργειας	Ενέργεια των κρατών μελών Συντονισμός και παρακολούθηση από την Επιτροπή
Ενέργεια 2.2 Προώθηση της προσβασιμότητας και της εκπαίδευσης σε μια ειδική μεθοδολογία σχετικά με τα προγράμματα βελτίωσης της ποιότητας	Ενέργεια των κρατών μελών Συντονισμός και παρακολούθηση από την Επιτροπή
ΣΤΟΧΟΣ 2	

ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΡΟΩΘΗΣΟΥΝ ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΔΩΡΕΩΝ ΑΠΟ ΖΩΝΤΕΣ ΔΟΤΕΣ ΑΚΟΛΟΥΘΩΝΤΑΣ ΤΙΣ ΒΕΛΤΙΣΤΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ

Ενέργεια προτεραιότητας 3: Ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών για τα προγράμματα δωρεών από ζώντες δότες μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ. Υποστήριξη της κατάρτισης μητρώων ζώντων δοτών

<p>Ενέργεια 3.1 Ενσωμάτωση, στην εθνική δέσμη ενεργειών προτεραιότητας, της προώθησης προγραμμάτων αλτρουιστικής δωρεάς για ζώντες δότες, με δικλίδες ασφαλείας για την προστασία των ζώντων δοτών και την πρόληψη του εμπορίου οργάνων</p>	<p>Ενέργεια των κρατών μελών Συντονισμός και παρακολούθηση από την Επιτροπή</p>
<p>Ενέργεια 3.2 Προώθηση της ανάπτυξης μητρώων ζώντων δοτών για να αξιολογείται και να περιβάλλεται με εγγυήσεις η υγεία και η ασφάλειά τους</p>	<p>Ενέργεια των κρατών μελών και της Επιτροπής</p>

ΣΤΟΧΟΣ 3

ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΔΩΡΕΑ ΟΡΓΑΝΩΝ

Ενέργεια προτεραιότητας 4: Βελτίωση των επικοινωνιακών γνώσεων και δεξιοτήτων των επαγγελματιών υγείας και των ομάδων στήριξης των ασθενών σχετικά με τη μεταμόσχευση οργάνων

<p>Ενέργεια 4.1 Ενσωμάτωση, στην εθνική δέσμη ενεργειών προτεραιότητας, της αναγνώρισης του σπουδαίου ρόλου των μέσων μαζικής ενημέρωσης και της ανάγκης βελτίωσης του επιπέδου ενημέρωσης του κοινού για αυτά τα θέματα</p>	<p>Ενέργεια των κρατών μελών Συντονισμός και παρακολούθηση από την Επιτροπή</p>
<p>Ενέργεια 4.2 Προώθηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων για επαγγελματίες υγείας και ομάδες στήριξης των ασθενών με σκοπό την ανάπτυξη επικοινωνιακών δεξιοτήτων για το θέμα της μεταμόσχευσης οργάνων</p>	<p>Ενέργεια των κρατών μελών και της Επιτροπής</p>
<p>Ενέργεια 4.3 Διοργάνωση περιοδικών συναντήσεων σε εθνικό επίπεδο (αρμόδιες αρχές) με δημοσιογράφους και διαμορφωτές της κοινής γνώμης και διαχείριση της αρνητικής διαφήμισης</p>	<p>Ενέργεια των κρατών μελών Συντονισμός και παρακολούθηση από την Επιτροπή</p>

Ενέργεια προτεραιότητας 5 Διευκόλυνση της ταυτοποίησης δωρητών οργάνων σε όλη

την Ευρώπη και της διασυνοριακής δωρεάς οργάνων στην Ευρώπη	
Ενέργεια 5.1 Συλλογή και διάδοση πληροφοριών σχετικά με τα δικαιώματα των πολιτών όσον αφορά τη δωρεά οργάνων σε όλη την ΕΕ	Ενέργεια των κρατών μελών και της Επιτροπής
Ενέργεια 5.2 Ανάπτυξη μηχανισμών για τη διευκόλυνση της διασυνοριακής ταυτοποίησης δωρητών	Ενέργεια των κρατών μελών και της Επιτροπής

ΕΠΙΔΙΩΞΗ 2: ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΜΕΤΑΜΟΣΧΕΥΣΕΩΝ

ΣΤΟΧΟΣ 4

ΣΤΗΡΙΞΗ ΚΑΙ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΜΕΤΑΜΟΣΧΕΥΣΕΩΝ ΩΣΤΕ ΝΑ ΚΑΤΑΣΤΟΥΝ ΠΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΑ

Ενέργεια προτεραιότητας 6: Βελτίωση των οργανωτικών μοντέλων της δωρεάς και της μεταμόσχευσης οργάνων στα κράτη μέλη της ΕΕ

Ενέργεια 6.1 Συμπερίληψη, στην εθνική δέσμη ενεργειών προτεραιότητας, ad hoc συστάσεων της επιτροπής εμπειρογνομόνων προς τα κράτη μέλη μέσω της τακτικής υποβολής εκθέσεων	Ενέργεια των κρατών μελών και της Επιτροπής
Ενέργεια 6.2 Προώθηση της αδελφοποίησης σχεδίων και προγραμμάτων αξιολόγησης από ομοτίμους	Ενέργεια της Επιτροπής
Ενέργεια 6.3 Αξιολόγηση της χρήσης των διαρθρωτικών ταμείων και άλλων κοινοτικών μέσων για την ανάπτυξη συστημάτων μεταμοσχεύσεων	Ενέργεια της Επιτροπής
Ενέργεια 6.4 Προώθηση δικτύων και κέντρων αναφοράς	Ενέργεια της Επιτροπής

Ενέργεια προτεραιότητας 7: Προώθηση συμφωνιών σε επίπεδο ΕΕ για πτυχές της μεταμοσχευτικής ιατρικής.

Ενέργεια 7.1 Συμφωνία σε επίπεδο ΕΕ επί των βασικών κανόνων κινητικότητας των ασθενών μέσα στην ΕΕ για λόγους μεταμόσχευσης, σε συμμόρφωση με την κοινοτική νομοθεσία	Ενέργεια των κρατών μελών και της Επιτροπής
Ενέργεια 7.2 Συμφωνία σε επίπεδο ΕΕ για όλα τα θέματα που αφορούν τη μεταμοσχευτική ιατρική για εξωκοινοτικούς ασθενείς	Ενέργεια των κρατών μελών και της Επιτροπής
Ενέργεια 7.3 Συμφωνία σε επίπεδο ΕΕ για την παρακολούθηση του εμπορίου οργάνων	Ενέργεια των κρατών μελών και της Επιτροπής
Ενέργεια 7.4 Συμφωνία σε επίπεδο ΕΕ επί κοινών προτεραιοτήτων και στρατηγικών για τα μελλοντικά ερευνητικά προγράμματα	Ενέργεια των κρατών μελών και της Επιτροπής

Ενέργεια προτεραιότητας 8: Διευκόλυνση της ανταλλαγής οργάνων μεταξύ εθνικών αρχών	
Ενέργεια 8.1 Αξιολόγηση των διαδικασιών για την προσφορά των πλεοναζόντων οργάνων σε άλλες χώρες	Ενέργεια των κρατών μελών και της Επιτροπής
Ενέργεια 8.2 Εφαρμογή διαδικασιών για την ανταλλαγή οργάνων για επείγοντα περιστατικά και ασθενείς που δύσκολα θεραπεύονται	Ενέργεια των κρατών μελών και της Επιτροπής
Ενέργεια 8.3 Σχεδιασμός εργαλείων πληροφορικής για την υποστήριξη των προηγούμενων ενεργειών	Ενέργεια των κρατών μελών και της Επιτροπής
ΕΠΙΔΙΩΞΗ 3: ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ	
ΣΤΟΧΟΣ 5	
ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΔΩΡΕΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΕΤΑΜΟΣΧΕΥΣΗΣ ΟΡΓΑΝΩΝ	
Ενέργεια προτεραιότητας 9: Αξιολόγηση των αποτελεσμάτων μετά τη μεταμόσχευση	
Ενέργεια 9.1 Ανάπτυξη κοινών ορισμών και μεθοδολογίας για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της μεταμόσχευσης	Ενέργεια της Επιτροπής
Ενέργεια 9.2 Ανάπτυξη ενός μητρώου ή δικτύου μητρώων για την παρακολούθηση των ληπτών οργάνων	Ενέργεια των κρατών μελών και της Επιτροπής
Ενέργεια 9.3 Προώθηση κοινών ορισμών και μεθοδολογίας, ώστε να καθοριστούν τα αποδεκτά επίπεδα κινδύνου στη χρήση οριακών δωρητών	Ενέργεια της Επιτροπής
Ενέργεια 9.3 Ανάπτυξη και προαγωγή καλών ιατρικών πρακτικών για τη δωρεά και τη μεταμόσχευση οργάνων με βάση τα αποτελέσματα, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης οριακών δωρητών	Ενέργεια της Επιτροπής
Ενέργεια προτεραιότητας 10: Προώθηση ενός κοινού συστήματος διαπίστευσης για τα προγράμματα δωρεάς/προμήθειας και μεταμόσχευσης οργάνων	